

Wonen met zorg in Giessenlanden

Verkenning van markt en mogelijkheden

In opdracht van

Gemeente Giessenlanden

Hans van Rossum

Froukje van Rossum

Rebecca Wouters

maart 2007

RIGO Research en Advies BV
De Ruyterkade 139
1011 AC Amsterdam
telefoon 020 522 11 11
telefax 020 627 68 40
<http://www.rigo.nl>

Rapportnummer: 94030

Inhoudsopgave

SAMENVATTING EN CONCLUSIE	3
SLOTSOM	4
1 INLEIDING	5
1.1 ACHTERGROND	5
1.2 LEESWIJZER	5
2 BEVOLKINGSOPBOUW ANNO 2006	7
3 MIGRATIEPATRONEN	9
3.1 ALGEMEEN	9
3.2 ZORGMIGRATIE	14
4 TOEKOMSTIGE DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN	15
5 CONSEQUENTIES VOOR WONEN MET ZORG	19
6 VAN BEHOEFTE NAAR AANBOD	25
6.1 VERANTWOORDING	25
6.2 BESCHERMD WONEN VOOR OUDEREN (PG EN SOMATIEK)	26
6.3 BESCHERMD WONEN VOOR OVERIGE DOELGROEPEN (VG EN GGZ)	27
6.4 VERZORGD WONEN VOOR OUDEREN	28
6.5 VERZORGD WONEN VOOR ANDERE DOELGROEPEN (GGZ EN VG)	28
6.6 GESCHIKTE REGULIERE WONINGEN	29
6.7 DE OPGAVE	29
6.8 DE AANTALLEN PER COMPLEX	32

Samenvatting en conclusie

Op basis van de vastgestelde behoefte aan wonen met zorg en geschikte woningen voor senioren en het gewenste aanbod van ASVZ concluderen we dat een gedeconcentreerd aanbod in Giessenlanden kan worden gerealiseerd waardoor ouderen die zorg nodig hebben en mensen met beperkingen zoveel mogelijk in de eigen kernen van Giessenlanden kunnen blijven wonen. De verdeling van het benodigde aanbod naar aard en omvang over de drie centra is als volgt.

De verdeling van het aanbod naar wonen met zorg en geschikte seniorenwoningen over de drie complexen

		Centrum Hoornaar	Centrum Giessenburg	Centrum Arkel
Beschermd Wonen	2006	18 +10	17	16
	2020	18+13	24	22
Verzorgd In complex	2006	6	13	11
	2020	8	17	15
Gewoon geschikt	2006	38	79	64
	2020	34	71	57

In het bijgaande rapport worden de behoefte-raming en de gebruikte demografische prognoses verantwoord. Over de status van de drie centra is in twee workshops met ouderen, aanbieders en gemeente van gedachten gewisseld. Daarbij zijn de volgende verwachtingen en uitgangspunten geformuleerd.

- 1) Het zorgaanbod zal kunnen bestaan uit verpleegafdelingen voor PG én somatiek in Arkel, Giessenburg en Hoornaar. Voor Hoornaar zou mogelijk de (beperkte) eigen vraag kunnen worden gecombineerd met beschermd wonen voor mensen met verstandelijke beperkingen. Dit vergt nader onderzoek over de aard van de te realiseren aanbod van ASVZ en de verenigbaarheid van beide cliëntgroepen.
- 2) Alle drie de complexen bieden zorg op afroep (verzorg wonen) aan mensen in de betreffende kernen voor een deel is dat in het complex en voor een groter deel buiten het complex. Zorg op afroep is niet alleen noodhulp maar alle on-

geplande dagelijkse zorg die binnen 5 minuten vanuit de centra kan worden geleverd.

- 3) Met de bouw van de drie centra ontstaat een strategische voorraad die de toenemende zorgvraag langzamerhand absorbeert. Er treedt van 2006 naar 2020 een verschuiving op naar beschermd wonen. Het principe van flexibel bouwen is daarom een vereiste in het bouwconcept.
- 4) De behoeftebeoordeling beperkte zich tot de omvang naar aantallen woningen en zorgseenheden. Het is duidelijk dat er deze vorm van wonen met zorg ook gepaard gaat met een infrastructuur ten behoeve van de bewoners en de zorgverleners (kantoormilieu, recreatieve en algemene voorzieningen, alarmering en dergelijke). Daarnaast past in het kader van de zorg ook voorzieningen voor dagopvang van senioren vooral om de taak van de mantelzorgers te verlichten.
- 5) Aan het eisenpakket voor de centra is in een eerder stadium al de verwachting gesteld dat er zomogelijk een combinatie plaatsvindt met voorzieningen voor andere doelgroepen en in het bijzonder de jongste jeugd (zoals crèches en peuterspeelzalen).
- 6) Het is niet noodzakelijk om het totaal benodigde aanbod per centrum geheel en al binnen één complex te gieten. Waar het gaat om de reguliere woningvoorraad ook de mogelijkheid van een zekere spreiding rondom het centrum.
- 7) Ook voor de mensen die zorg op afroep buiten de centra nodig hebben is een geschikt woningaanbod nodig.

Slotsom

We hebben gerekend met de behoefte aan wonen met zorg die in de eigen gemeente zou kunnen worden opgevangen als er voldoende aanbod was. De nieuwbouw in Arkel laat zien dat het kwantitatieve aanbod niet alleen wordt afgemeten aan de actuele en toekomstige behoefte. De Peperhof is beperkt gebleven tot een vervanging van de bestaande voorraad van 46 woningen en een toevoeging van 12 wooneenheden voor beschermd wonen. Dus geen 76 woningen (verzorgd en geschikt) en 16 eenheden (beschermd) zoals in de bovenstaande tabel staat. Naast de vraagontwikkeling zijn er nog andere voorwaarden die de aard en omvang van het aanbod bepalen: beschikbaarheid van locaties, financiën en, last but not least, de benodigde herverdeling van zorgcapaciteit over de regio.

1

Inleiding

1.1 Achtergrond

De gemeente Giessenlanden maakt zich sterk voor de realisatie van drie complexen voor wonen met zorg binnen de gemeentegrenzen. De kernen Arkel, Hoornaar en Giessenburg zijn de beoogde vestigingsplaatsen voor de complexen. Voor Arkel staat het ontwikkelscenario zo goed als vast, de ontwikkeling van beide andere complexen verkeert nog in het stadium van ideevorming. Over het programma voor wonen en zorg in beide complexen is nog niets bekend. Ook de omvang van het benodigde aanbod in de complexen is een onbekende grootte. Vast staat wel dat de gemeente met de complexen wil bereiken dat ouderen in de gemeente kunnen blijven wonen, ook als ze meer zorg nodig hebben of een woning willen die meer geschikt is voor ouderen of mensen met beperkingen. Op dit moment is er geen verzorgingshuis of verpleeghuis in Giessenlanden en zijn er vrijwel geen geschikte appartementen binnen de gemeente. De bouw van drie ouderencomplexen heeft mogelijk ook een doorstromingseffect waardoor woningen vrijkomen voor de eigen starters op de woningmarkt. Op die manier snijdt het mes aan twee kanten. Deze marktverkenning beoogt meer duidelijkheid te bieden over de actuele en toekomstige vraag naar voorzieningen voor wonen en zorg.

1.2 Leeswijzer

Dit rapport geeft een raming van de behoefte aan wonen met zorg en geschikte woningen in Giessenlanden. Op basis van de behoefte wordt een indicatie van het benodigde aanbod gegeven. De opbouw van het rapport is als volgt. In hoofdstuk 2 komt de huidige bevolkingsopbouw van de zes woonkernen van Giessenlanden aan bod. Daarna wordt de migratie besproken en in het bijzonder die als gevolg van een behoefte aan zorg. De demografische prognoses per woonkern komen in hoofdstuk 4 aan de orde uitgesplitst naar verschillende migratieverwachtingen. Deze prognoses voor de zes woonkernen vormen de basis voor evenzovele behoefte-ramingen. In de laatste hoofdstukken wordt de weg van berekende behoefte naar benodigd aanbod beschreven en de daarbij gehanteerde uitgangspunten.

2

Bevolkingsopbouw anno 2006

De huidige leeftijdsopbouw (anno 2006) van de bevolking in de zes kernen van Giessenlanden - te weten Arkel, Giessenburg,¹ Hoogblokland, Hoornaar, Noordeeloos en Schelluinen - is het uitgangspunt voor de bevolkingsprognose tot 2020. De omvang en samenstelling van de groep ouderen nu en in de toekomst is de sleutel om de vraag naar geschikte woningen en zorgwoningen vast te stellen.

Arkel en Giessenburg zijn de twee grootste kernen van Giessenlanden. De zes kernen van Giessenlanden hebben in totaal 14.490 inwoners, van wie meer dan een kwart ouder is dan 55 jaar. 13 % is ouder dan 65 jaar en 5% is ouder dan 75 jaar. Het aandeel 65-plussers is hiermee vrijwel gelijk aan het landelijk gemiddelde van 14%. Deze groep ouderen in Giessenlanden is echter wel afgeroomd door het al dan niet gedwongen vertrek uit de gemeente. Het percentage ouderen verschilt niet veel op kernniveau. Het aandeel 55-plussers loopt in de kernen van 22% tot 29%. Het aandeel 65-plussers omvat 11% tot 16% van de bewoners. 4% tot 6% van de bevolking in de woonkernen van Giessenlanden is ouder dan 75 jaar (zie ook tabel 1).

tabel 1   **Bevolkingsopbouw naar leeftijd en kern van Giessenlanden (1-1-2006)**

	Arkel	Giessenburg	Hoogblokland	Hoornaar	Noordeeloos	Schelluinen	totaal
0 tot 35 jaar	1.350	2.250	654	671	884	494	6.303
35 tot 65 jaar	1.589	2.092	671	703	702	557	6.314
65 tot 70 jaar	169	220	42	76	59	52	618
70 tot 75 jaar	150	142	43	54	47	51	487
75 tot 80 jaar	115	113	45	47	40	24	384

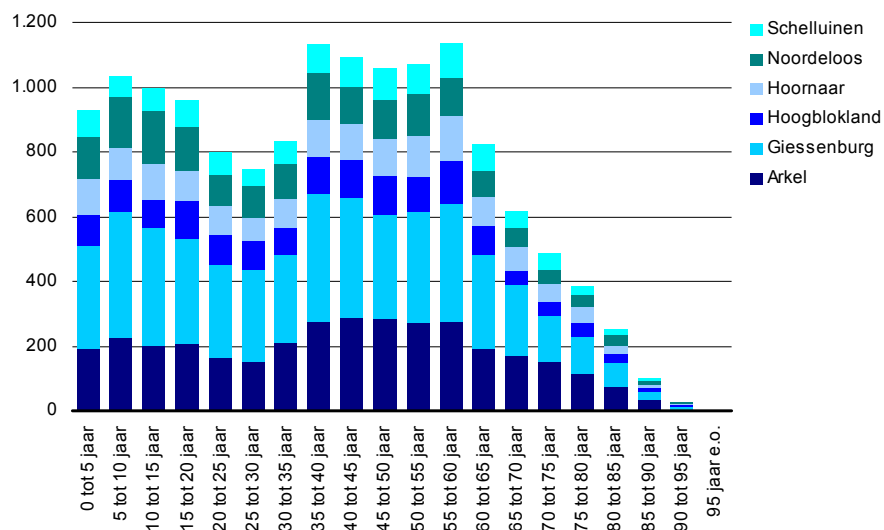
voetnoot

¹ In de bevolkingsstatistieken wordt de zevende kern Oud Giessenland meegeteld bij Giessenburg.

	Arkel	Giessenburg	Hoogblokland	Hoonaar	Noordeloos	Schelluinen	totaal
80 tot 85 jaar	72	77	24	31	30	21	255
85 tot 90 jaar	31	30	12	11	10	7	101
90 tot 95 jaar	6	8	3	6	3	0	26
95 jaar e.o.	0	0	0	1	1	0	2
Totaal	3.482	4.932	1.494	1.600	1.776	1.206	14.490
aandeel 55+	29%	25%	26%	29%	22%	29%	26%
aandeel 65+	16%	12%	11%	14%	11%	13%	13%
aandeel 75+	6%	5%	6%	6%	5%	4%	5%

In figuur 1 is het aantal bewoners per leeftijdsklassen van vijf jaar voor de zes woonkernen gegeven. De leeftijdsklasse van 55 tot 60 jaar is de grootste groep in de gemeente. Dat is de voorhoede van babyboomers die in 2020 tot de doelgroep van wonen met zorg zullen gaan behoren. De middengroepen zijn goed vertegenwoordigd en daarin zien we ook de aankondiging van de vergrijzing die vanaf 2020 tot 2040 sterk oploopt. De sterke ontgroening die in Nederland als geheel peelt is in Giessenlanden minder opvallend aanwezig. Ook de jongere leeftijdsklassen zijn goed gevuld. De teruggang in de leeftijdsklasse van 20 jaar tot 35 jaar heeft naast vertrek wegens studie of werk vermoedelijk te maken met de problemen voor starters op de woningmarkt om een woning in de eigen gemeente te vinden.

figuur 1 De bevolkingsopbouw naar leeftijd en kern van Giessenlanden (01-01-2006)

3

Migratiepatronen

3.1 Algemeen

De behoefte aan woonzorgarrangementen hangt nauw samen met de demografische ontwikkeling. Een vergrijzende bevolking betekent meer mensen met een zorgvraag en omgekeerd vermindert het aantal mensen met een zorgvraag als de groep ouderen slinkt.

Het verloop van de bevolking wordt aan de ene kant bepaald door natuurlijke ontwikkelingen als geboorte en sterfte en aan de andere kant door binnen- en buitenlandse migratiestromen. De natuurlijke toe- of afname van de bevolking is op basis van vruchtbaarheidscijfers en sterftekansen vrij nauwkeurig te berekenen. De migratiestromen zijn echter minder goed voorspelbaar.

De migratie van en naar Nederland hangt bijvoorbeeld samen met de politieke en economische binnenlandse situatie maar ook met omstandigheden in de rest van de wereld. De migratie binnen Nederland betreft vooral verhuizingen om redenen van studie, werk of wonen. In het geval van Giessenlanden is in het bijzonder de woonmigratie van belang.

In de volgende zes figuren zijn de gemiddelden aantallen van vestigers en vertrekkers over de periode 2000-2006 voor de zes woonkernen van Giessenlanden weergegeven. Het saldo geeft het gemiddelde verschil per jaar tussen aantallen vertrekkers en aantallen vestigers. De zes kernen laten een vergelijkbaar patroon zien, waarbij alleen de absolute aantallen verschillen als gevolg van de verschillende grootten van de kernen.

Voor alle kernen geldt dat zeer weinig tot geen 65-plussers zich hebben gevestigd in de periode 2000-2006, wel hebben zij de kern verlaten. In de leeftijd van 50 tot 65 jaar is het gemiddelde aantal personen dat vertrok gelijk aan het gemiddeld aantal personen dat zich heeft gevestigd. Voor Giessenburg geldt echter dat het gemiddeld aantal personen dat zich gevestigd heeft iets hoger ligt dan het jaarlijkse gemiddelde van personen die zijn vertrokken.

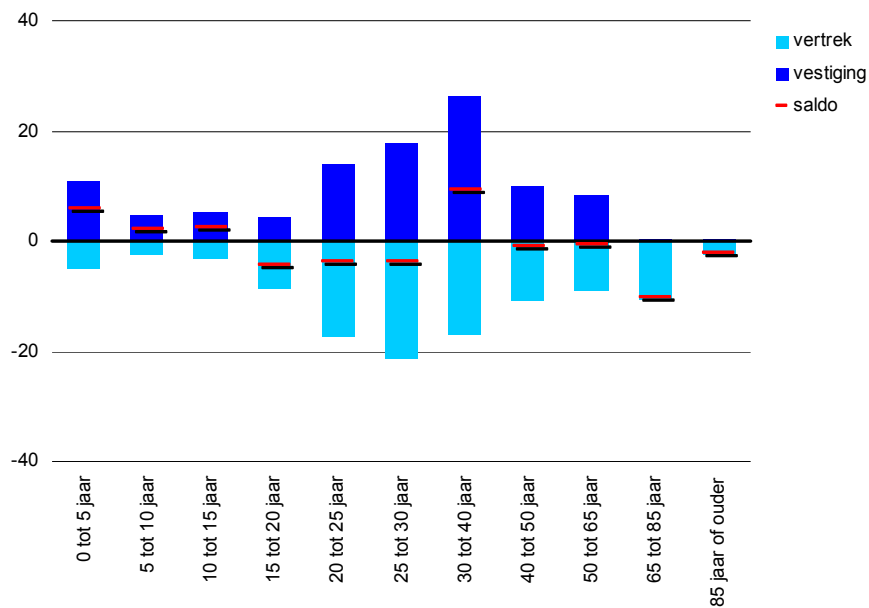
De meeste dynamiek wat betreft verhuizingen doet zich voor in de leeftijd van 20 tot 40 jaar. Veel personen in deze leeftijdsgroep vestigen zich in de periode 2000-

2006, maar tegelijkertijd verlaten personen van deze leeftijd de kernen. Voor de kernen Arkel en Giessenburg geldt dat voor de personen in de leeftijd van 30 tot 40 jaar het gemiddeld aantal vestigingen hoger ligt dan het gemiddeld aantal vertrekken; verschillen in de andere kernen en leeftijdsgroepen zijn miniem.

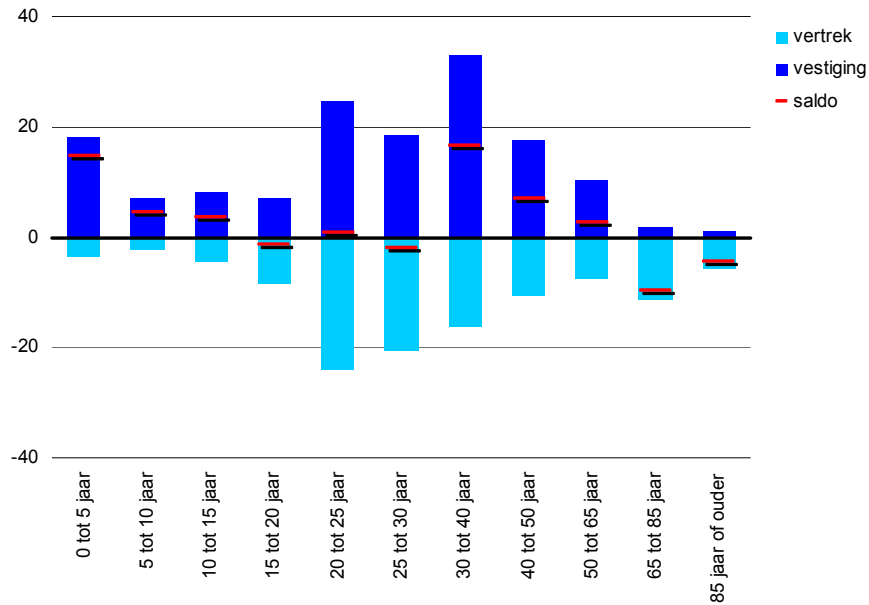
De personen in de leeftijdscategorie 15 tot 20 jaar vertrekken gemiddeld meer dan dat ze zich vestigen, alleen voor Hoogblokland geldt het omgekeerde.

Voor de jongste groep 0 tot 15-jarigen geldt dat de gemiddelde vestiging in de periode 2000-2006 hoger ligt dan het gemiddelde vertrek.

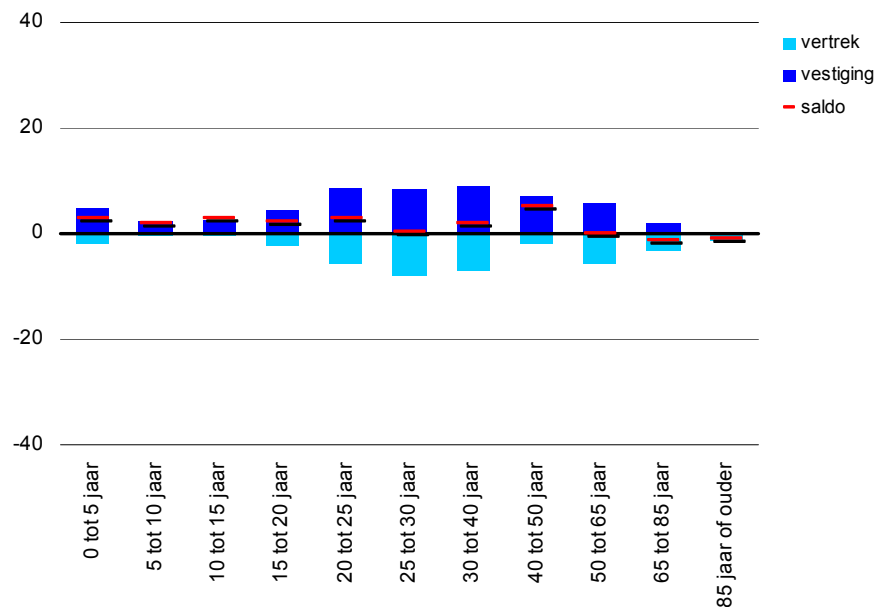
figuur 2 Vestiging en vertrek voor de kern Arkel (gemiddeld aantal personen per jaar in de periode 2000-2006)

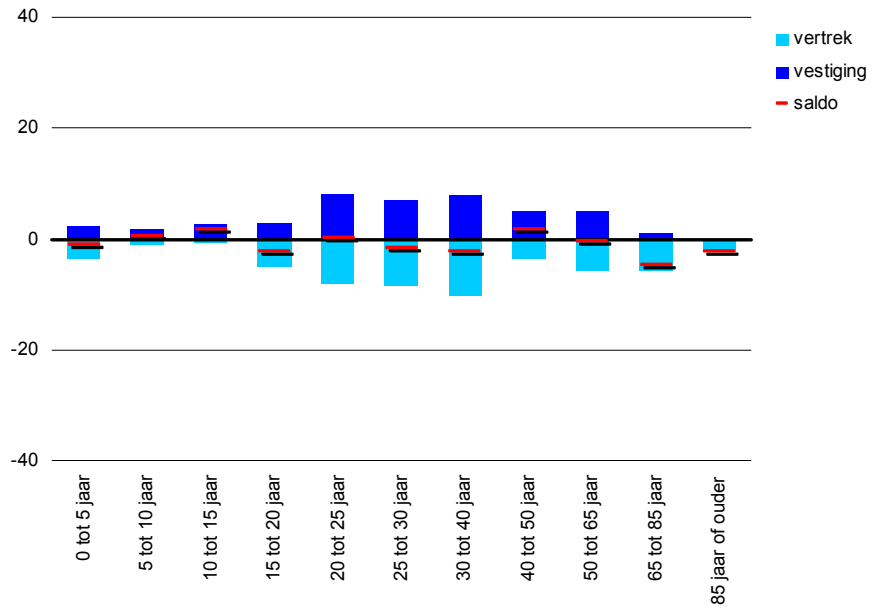
figuur 3 Vestiging en vertrek voor de kern Giessenburg (gemiddeld aantal personen per jaar in de periode 2000-2006)

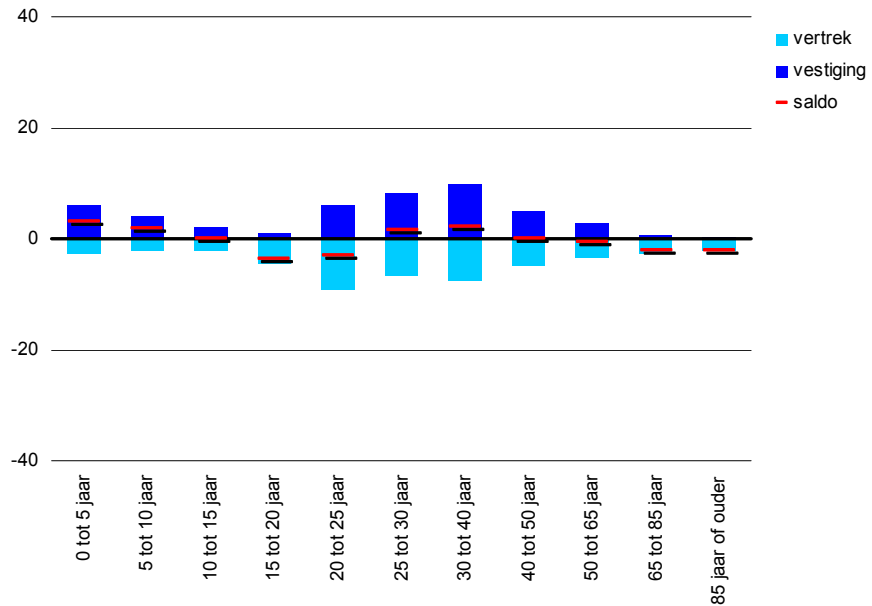
figuur 4 Vestiging en vertrek voor de kern Hoogblokland (gemiddeld aantal personen per jaar in de periode 2000-2006)

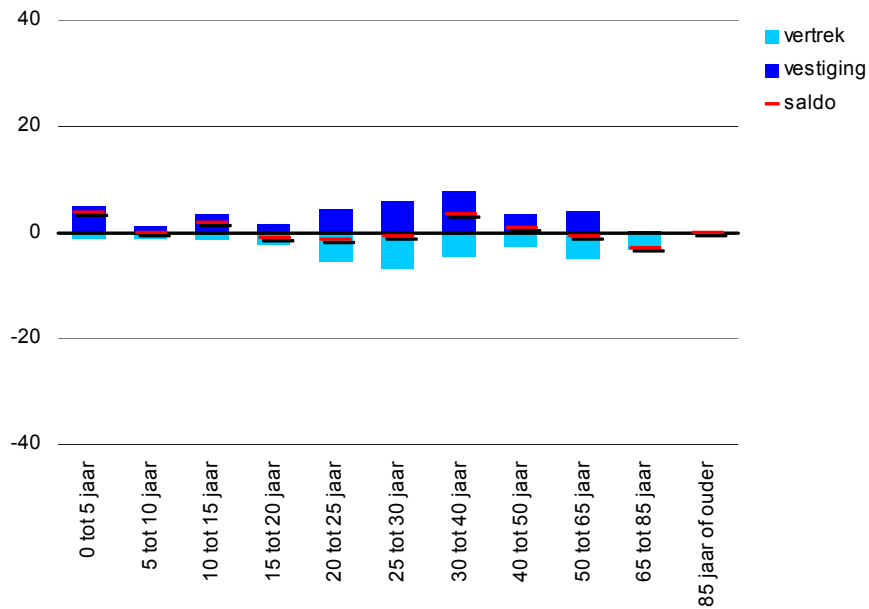
figuur 5 Vestiging en vertrek voor de kern Hoornaar (gemiddeld aantal personen per jaar in de periode 2000-2006)

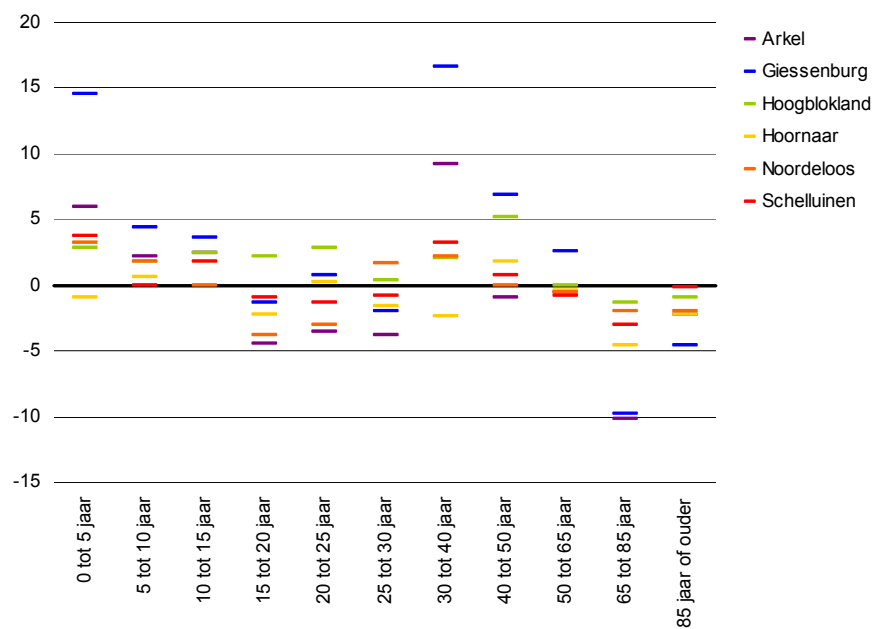
figuur 6 Vestiging en vertrek voor de kern Noordeloos (gemiddeld aantal personen per jaar in de periode 2000-2006)

figuur 7 Vestiging en vertrek in de kern Schelluinen (gemiddeld aantal personen per jaar in de periode 2000-2006)

figuur 8 Saldo van de kernen (gemiddeld aantal personen per jaar in de periode 2000-2006)

In figuur 8 is te zien dat het saldo voor de 65-plussers in alle kernen negatief is. Gemiddeld zijn er meer vertrekkers dan vestigers in de periode 2000-2006. In de leeftijd 50 tot 65 jaar ligt het saldo rond de nul, gemiddeld vertrek en vestiging zijn in balans of beter gezegd er vertrekken weinig mensen van die leeftijd en ook vestigen weinig mensen van die leeftijd zich in de kernen. Het zijn vooral ouderen van boven de 65 jaar die Giessenlanden verlaten.

3.2 Zorgmigratie

Uit de bevolkingstatistiek van Giessenlanden is het vertrek van 55-plussers naar andere gemeenten bekend met het daarbij behorende adres. We hebben op basis van die informatie vastgesteld welke senioren zijn vertrokken naar verzorginghuizen en verpleeghuizen en welke naar gewone woningen. Deze opgave is niet erg ingewikkeld omdat alle ouderen die naar een bepaald verzorginghuis of verpleeghuis verhuizen hetzelfde adres hebben.

Onder de 360 55-plussers die in de afgelopen tien jaar uit Giessenlanden zijn verhuisd, zijn ieder geval 290 ouderen uit Giessenlanden direct naar een verzorgingshuis en verpleeghuis in de omringende gemeenten gegaan. Deze ouderen zijn naar zeven verschillende gemeenten verhuisd en in 17 verschillende huizen opgenomen. In de onderstaande tabel is de verdeling naar gemeenten opgenomen.

tabel 2 Ouderen uit Giessenlanden (1995-2006) opgenomen in verzorgingshuizen of verpleeghuizen naar gemeente en onderscheiden huis

Gorinchem: 149 vertrekkers	Graafstroom: 7 vertrekkers
Groenmarkt	Graafzicht
Steijndeld	Leerdam: 17 vertrekkers
De Schutse	Huis ter Leede
Nieuwe Gasthuis	Lingesteijn
De Bonnehof	Emmahuis
Sint. Clara	Liesveld: 5 vertrekkers
Hardinxveld-Giessendam: 42 vertrekkers	Vlietzicht
Pedaja	Sliedrecht: 20 vertrekkers
Burgemeester De Boer/De Lange Wei	Waerthove
Tiendwaert	Parkzicht
	Zederik: 50 vertrekkers
	Open Vensters

4

Toekomstige demografische ontwikkelingen

Uit de besproken migratiestromen blijkt dat veel ouderen – al dan niet gedwongen door gebrek aan geschikt aanbod – de gemeente Giessenlanden verlaten. Voor de toekomst is het streven dit patroon te doorbreken en de ouderen in de eigen gemeente – liefst zelfs de eigen kern – op te vangen. Of men hierin slaagt, is echter onzeker, de toekomst zal het uit moeten wijzen. Vandaar dat in dit onderzoek is gewerkt met twee demografische varianten:

1. Een variant waarbij alle ouderen (en andere groepen) in de kern waar men nu woont blijven wonen. Hierbij worden de afzonderlijke kernen als ‘eilanden’ beschouwd, waar niemand op of af kan.
2. Een variant waarbij de migratiepatronen zoals deze de afgelopen jaren zichtbaar zijn geweest worden doorgetrokken naar de toekomst. Deze trendvariant kan worden geïnterpreteerd als ‘de ontwikkeling bij ongewijzigd beleid’.

Hiermee worden de bandbreedten voor de toekomstige ontwikkelingen aangegeven. De werkelijke ontwikkeling ligt waarschijnlijk ergens in het midden van beide varianten. De tabellen 3 en 4 laten de aantallen personen voor de zes woonkernen per leeftijdsklasse in 2006 en de te verwachten aantallen personen in 2020 zien. Per woonkern en leeftijdsklasse is aangegeven of er in deze periode een stijging of daling is van het aantal personen in de kern.

De gemeente Giessenlanden telt anno 2006 14.490 inwoners, in 2020 zullen dit 14.690 inwoners zijn wanneer uitgegaan wordt van de eilandvariant en 15.198 inwoners wanneer wordt uitgegaan van de trendvariant. Arkel en Hoornaar laten in beide varianten een daling van de totale bevolking zien, in 2020 is de bevolking afgenomen ten opzichte van 2006. Voor de andere kernen geldt een stijging van de totale bevolking. Voor alle kernen geldt verder voor beide varianten een toename van het aantal 55-plussers, 65-plussers en 75-plussers. In het geval van de eilandvariant, waarbij alle ouderen in de kern blijven wonen waar men nu woon, zijn de aantallen hoger dan in de trendvariant, waarbij migratiepatronen zijn doorgetrokken tot het jaar 2020.

Tabel 3 Uitkomsten prognose eiland

	Arkel			Giessenburg			Hoogblokland			Hoornaar			Noordeloos			Schelluinen		
	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2000-2006	2006	2020	2000-2006
0 tot 5 jaar	192	155	-37	320	263	-57	95	85	-10	109	73	-36	131	100	-31	82	58	-24
5 tot 10 jaar	223	145	-78	391	244	-147	100	78	-22	100	71	-29	157	87	-70	63	53	-10
10 tot 15 jaar	203	155	-48	362	252	-110	89	78	-11	110	83	-27	163	96	-67	73	58	-15
15 tot 20 jaar	207	213	6	327	352	25	114	99	-15	94	107	13	135	138	3	86	81	-5
20 tot 25 jaar	165	208	43	287	363	76	90	96	6	91	102	11	97	158	61	71	60	-11
25 tot 30 jaar	150	214	64	288	365	77	84	98	14	78	107	29	92	149	57	52	80	28
30 tot 35 jaar	210	200	-10	275	318	43	82	105	23	89	93	4	109	129	20	67	82	15
35 tot 40 jaar	278	154	-124	394	283	-111	114	90	-24	115	91	-24	142	99	-43	90	74	-16
40 tot 45 jaar	289	154	-135	370	274	-96	118	77	-41	110	69	-41	117	91	-26	88	43	-45
45 tot 50 jaar	285	232	-53	324	307	-17	116	88	-28	118	95	-23	117	113	-4	96	86	-10
50 tot 55 jaar	269	280	11	347	375	28	105	115	10	130	115	-15	128	132	4	94	77	-17
55 tot 60 jaar	277	267	-10	363	339	-24	132	116	-16	137	103	-34	123	119	-4	103	83	-20
60 tot 65 jaar	191	258	67	294	314	20	86	105	19	93	118	25	75	108	33	86	89	3
65 tot 70 jaar	169	238	69	220	314	94	42	97	55	76	113	37	59	114	55	52	83	31
70 tot 75 jaar	150	224	74	142	294	152	43	104	61	54	111	57	47	96	49	51	87	36
75 tot 80 jaar	115	141	26	113	210	97	45	60	15	47	70	23	40	54	14	24	62	38
80 tot 85 jaar	72	105	33	77	127	50	24	23	-1	31	45	14	30	30	0	21	33	12
85 tot 90 jaar	31	55	24	30	55	25	12	15	3	11	16	5	10	18	8	7	19	12
90 tot 95 jaar	6	20	14	8	19	11	3	8	5	6	11	5	3	9	6	0	2	2
95 jaar e.o.	0	9	9	0	7	7	0	3	3	1	3	2	1	3	2	0	3	3
totaal	3482	3427	-55	4932	5073	141	1494	1540	46	1600	1594	-6	1776	1844	68	1206	1212	6
aantal 55+	1011	1318	307	1247	1677	430	387	532	145	456	589	133	388	552	164	344	461	117
aantal 65+	543	792	249	590	1025	435	169	311	142	226	368	142	190	325	135	155	289	134
aantal 75+	224	331	107	228	418	190	84	110	26	96	145	49	84	115	31	52	120	68

Tabel 4 Uitkomsten prognose trend

	Arkel			Giessenburg			Hoogblokland			Hoornaar			Noordeloos			Schelluinen		
	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2000-2006	2006	2020	2000-2006
0 tot 5 jaar	192	149	-43	320	314	-6	95	111	16	109	63	-46	131	100	-31	82	62	-20
5 tot 10 jaar	223	169	-54	391	331	-60	100	103	3	100	64	-36	157	101	-56	63	66	3
10 tot 15 jaar	203	200	-3	362	352	-10	89	109	20	110	85	-25	163	116	-47	73	81	8
15 tot 20 jaar	207	230	23	327	407	80	114	136	22	94	110	16	135	138	3	86	94	8
20 tot 25 jaar	165	189	24	287	381	94	90	133	43	91	99	8	97	127	30	71	60	-11
25 tot 30 jaar	150	164	14	288	360	72	84	131	47	78	94	16	92	118	26	52	66	14
30 tot 35 jaar	210	164	-46	275	334	59	82	130	48	89	79	-10	109	121	12	67	72	5
35 tot 40 jaar	278	155	-123	394	336	-58	114	105	-9	115	76	-39	142	113	-29	90	78	-12
40 tot 45 jaar	289	180	-109	370	352	-18	118	91	-27	110	61	-49	117	100	-17	88	53	-35
45 tot 50 jaar	285	258	-27	324	390	66	116	116	0	118	95	-23	117	120	3	96	100	4
50 tot 55 jaar	269	280	11	347	430	83	105	144	39	130	122	-8	128	133	5	94	82	-12
55 tot 60 jaar	277	263	-14	363	366	3	132	133	1	137	108	-29	123	117	-6	103	84	-19
60 tot 65 jaar	191	254	63	294	328	34	86	108	22	93	117	24	75	106	31	86	86	0
65 tot 70 jaar	169	223	54	220	305	85	42	94	52	76	105	29	59	108	49	52	75	23
70 tot 75 jaar	150	191	41	142	262	120	43	97	54	54	91	37	47	88	41	51	73	22
75 tot 80 jaar	115	110	-5	113	168	55	45	55	10	47	56	9	40	48	8	24	49	25
80 tot 85 jaar	72	80	8	77	103	26	24	21	-3	31	33	2	30	25	-5	21	26	5
85 tot 90 jaar	31	38	7	30	33	3	12	11	-1	11	8	-3	10	12	2	7	15	8
90 tot 95 jaar	6	10	4	8	9	1	3	4	1	6	5	-1	3	6	3	0	0	0
95 jaar e.o.	0	5	5	0	0	0	0	2	2	1	0	-1	1	0	-1	0	3	3
totaal	3482	3313	-169	4932	5562	630	1494	1834	340	1600	1471	-129	1776	1793	17	1206	1225	19
aantal 55+	1011	1176	165	1247	1575	328	387	524	137	456	523	67	388	508	120	344	411	67
aantal 65+	543	659	116	590	881	291	169	284	115	226	298	72	190	285	95	155	241	86
aantal 75+	224	244	20	228	313	85	84	93	9	96	102	6	84	89	5	52	92	40

5

Consequenties voor wonen met zorg

De leeftijdsopbouw in de woonkernen biedt de basis voor de raming van de behoefte aan wonen met zorg. De behoefte wordt berekend door het toepassen van de kengetallen voor wonen met zorg bij de huidige en verwachte leeftijdsopbouw van de bevolking. De behoefte aan wonen met zorg wordt uitgedrukt in drie aanbodsformen:

- 1 Alleen zorg op afspraak en bij calamiteiten geleverd.(geplande zorg en noodhulp).
- 2 Zorg op afroep beschikbaar (verzorgd wonen). Deze woningen liggen nabij een zorgservicepunt van waaruit diverse vormen van zorg aan huis kunnen worden geleverd. De zorg is op loopafstand –circa 200 meter- en binnen 5 minuten beschikbaar. Verzorgd wonen geldt als het moderne alternatief voor het verzorgingshuis. Een kenmerkend verschil is dat ouderen in deze situatie zelfstandig kunnen blijven wonen en dat de zorg naar hen toe komt of dat zij zelf zorg en diensten gaan ophalen (haal- en brengfuncties).
- 3 Zorg in voortdurende nabijheid of met 24-uurs toezicht (beschermd wonen). In of bij deze woonvormen is voortdurend zorg beschikbaar. Dat zijn bijvoorbeeld de verpleeghuizen, intramurale instellingen voor verstandelijk gehandicapten en- kleinschalige- woonvormen voor dementerende ouderen of verstandelijk gehandicapten.

De eerste aanbodsform stelt in beginsel geen bijzondere eisen aan de woning of de woonomgeving. Overal kan zorg op afspraak of noodhulp worden geregeld. Het is alleen lastig als dergelijke zorg regelmatig en frequent moet worden geleverd in woningen die erg afgelegen liggen of niet verwarmd zijn, te klein en dergelijke. Dan is het zowel voor de zorgverleners als voor de bewoners handig als de woning ‘geschikt’ is. Deze kwaliteitseis houdt in dat de woning geschikt is voor oudere bewoners of bewoners met beperkingen en/of geschikt om zorg te leveren. Er zijn verschillende gradaties van geschiktheid: Van nultredewoningen tot rolstoelwoningen. Een nultredewoning is een woonvorm geschikt voor ouderen, maar hoeft

nog niet geschikt te zijn voor zorgverlening. Daarbij zijn ook minimale eisen voor de natte cel en de hal.

Waar het gaat om verzorgd en beschermd wonen is er een dagelijks, maar ook onvoorspelbaar beroep op zorg aan de orde. In geval van verzorgd wonen moet er op onverwachte tijdstippen snel hulp kunnen worden geboden, maar de bewoners hebben in de directe omgeving ook voorzieningen waar zij zelf naar toe gaan voor sociale contacten, maaltijden, informatie maar ook voor zorgdiensten van huisarts tot verpleegkundige handelingen. Verzorgd wonen stelt eisen aan de woning maar evenzeer aan de woonomgeving. Beschermd wonen staat veel meer in het teken van de zorg. Er zijn voortdurend zorgverleners in de buurt. Er is ook bijna altijd sprake van een gemeenschappelijke vorm van huisvesting en zorg met bijvoorbeeld een gemeenschappelijke huiskamer. Het gaat om langdurende intensieve zorg bijvoorbeeld voor dementerenden of mensen met complexe somatische aandoeningen die niet meer thuis kunnen wonen. Naast de doelgroep ouderen is in de tabel de categorie 'overige' opgenomen. Hieronder worden verstandelijk gehandicapten en personen met psychiatrische aandoeningen verstaan. Omdat deze beperkingen in alle leeftijdscategorieën voorkomen zijn deze kengetallen niet leeftijdsspecifiek.

Verzorgd wonen en beschermd wonen kunnen in de terminologie van het kenniscentrum 'in de wijk' of 'bovenwijks' worden gerealiseerd. Bij beschermd wonen wordt dan gedacht worden aan groepswoningen 'in de wijk' of verpleeghuizen met een bovenwijkse functie. Bij zorg op afroep in de directe omgeving hebben verzorgingshuizen vaak een bovenwijkse functie, terwijl woonzorgcomplexen en (vooral) woonzorgzones worden geacht de zorgbehoevende 'in de wijk' op te vangen. Er zijn zorginhoudelijke redenen voor dit onderscheid in woonvormen. Voor de gemeente Giessenlanden houdt dit onderscheid in dat een bepaald zorgniveau in de de eigen woonkernen kan worden geleverd en dat een beperkt deel van zorgbehoefte in de grotere regionale zorgvoorzieningen in de buurgemeenten wordt geleverd

Er wordt ook nog een onderscheid gemaakt in de snelheid waarmee de grootschalige instellingen worden vervangen door kleinschalige woonvormen in de wijk. Het presto scenario is het meest verregaande scenario. Dit scenario gaat uit van een snelle realisering van extramuralisering. Voor veel steden in Nederland - en dan vooral de grote steden - is het presto scenario onhaalbaar gebleken, het adante scenario is daarom toegevoegd.

Soms stellen mensen - die bijvoorbeeld slecht ter been zijn - speciale eisen aan een woning, zonder dat zij intensieve zorg nodig hebben. Ook zijn er 65-plussers die - nog- geen zorg nodig hebben, maar het oog op de toekomst willen verhuizen naar een woning die fysiek gezien geschikt is en waar men indien nodig zorg kan ontvangen. De behoefte aan deze specifieke woningkwaliteit is ook in de analyse meegenomen.

Tabellen 5 en 6 laten de behoefte aan wonen met zorg in 2006 en de te verwachten behoefte aan wonen met zorg in 2020 zien voor de zes woonkernen van Giessenlanden. Per woonkern en zorgniveau is verder aangegeven of er in deze periode een stijging of daling is van de behoefte in de kern.

In beide varianten is voor elke woonkern een stijging aan behoefte voor wonen met zorg te zien. Voor het eilandscenario geldt dat de behoefte aan wonen met zorg groter is dan voor de trendvariant. In 2020 zijn er voor de opvang van zorgbehoevende ouderen in Giessenlanden totaal 101 woonvormen met 24-uurs zorg benodigd als uitgegaan wordt van het eilandscenario. In het presto eilandscenario gaat het hier om 59 kleinschalige woonvormen in de wijk, zoals groepswooningen voor dementerenden ouderen. De overige ongeveer 43 ouderen worden opgevangen in grootschalige verpleeghuizen met een bovenwijkse functie. In het adante eilandscenario zijn er 76 plaatsen in dit soort grootschalige instellingen en slechts 25 in kleinschalige woonvormen in de wijk.

Wanneer gekeken wordt naar de trendvariant zien we een behoefte aan 73 woonvormen met 24-uurs toezicht in 2020 voor zorgbehoevende ouderen in Giessenlanden. In het presto scenario gaat het dan om ongeveer 41 kleinschalige woonvormen in de wijk en zo'n 32 plaatsen in grootschalige instellingen met een bovenwijkse functie. In het adante scenario zijn dat 54 plaatsen in grootschalige instellingen en slechts 19 in kleine woonvormen in de wijk.

Naast 24-uurs toezicht is er ook behoefte aan zorg in de directe omgeving. Het gaat om 211 plaatsen voor ouderen in Giessenlanden in de eilandvariant. In het presto scenario gaat het hier om 155 plaatsen in grootschalige instellingen, zoals verzorgingshuizen, en 56 kleinschalige vormen in de wijk, zoals begeleid wonen. In het adante scenario zijn dat 85 plaatsen in grootschalige instellingen en 127 in kleine woonvormen in de wijk. Wanneer gekeken wordt naar de trendvariant zien we een behoefte aan 166 woonvormen met zorg in de directe omgeving. In het presto scenario gaat het om 45 plaatsen in grootschalige instellingen en 123 plaatsen in de wijk. Voor het adante scenario zijn dit 66 plaatsen buiten de wijk en 99 plaatsen in de wijk.

Daarnaast zijn er in 2020, 29 woonvormen met 24-uurs zorg benodigd voor andere doelgroepen, zoals gehandicapten en/of chronisch zieken. Uitgaande van de trendvariant zijn 31 woonvormen met 24-uurs zorg nodig.

In de laatste rijen van tabellen 5 en 6 zijn de behoefte aan rolstoelgeschikte, aanpasbare en nultredenwoningen weergegeven. Het gaat hier uiteraard om een minimale behoefte. Idealiter is immers elke woning rolstoelgeschikt, want dan is geen enkele inwoner van Giessenlanden gedwongen te verhuizen bij rolstoelgebruik.

De behoefte aan rolstoelgeschikte woonruimten in Giessenlanden neemt in de loop der jaren toe tot zo'n 203 in het jaar 2020 in de eilandvariant. In de trendvariant neemt deze behoefte toe tot 172 in het jaar 2020. De behoefte aan aanpasbare woningen en nultredenwoningen kent een nog grotere stijging in het jaar 2020.

tabel 5 Behoeftte aan wonen met zorg in 2006 en 2020 naar kern eiland

			Arkel			Giessenburg			Hoogblokland			Hoornaar			Noordeloos			Schelluinen		
			2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020
totaal	Ouderen	24-uurstoezicht	17	28	12	17	33	15	6	9	3	7	12	4	6	10	4	4	9	5
		zorg in directe omgeving	36	56	20	37	69	32	12	20	8	15	25	10	13	21	8	10	20	10
	overige doelgroepen	24-uurstoezicht	7	7	0	10	10	0	3	3	0	3	3	0	4	4	0	2	2	0
		zorg in directe omgeving	6	5	0	8	8	0	2	2	0	3	3	0	3	3	0	2	2	0
adante bovenwijks	Ouderen	24-uurstoezicht	12	21	9	13	24	11	4	7	2	5	9	3	5	8	3	3	7	4
		zorg in directe omgeving	14	22	8	15	28	13	5	8	3	6	10	4	5	9	3	4	8	4
	overige doelgroepen	24-uurstoezicht	5	5	0	7	8	0	2	2	0	2	2	0	3	3	0	2	2	0
		zorg in directe omgeving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
adante in de wijk	Ouderen	24-uurstoezicht	4	7	3	4	8	4	1	2	1	2	3	1	2	3	1	1	2	1
		zorg in directe omgeving	22	34	12	22	41	19	7	12	5	9	15	6	8	13	5	6	12	6
	overige doelgroepen	24-uurstoezicht	2	2	0	2	3	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0
		zorg in directe omgeving	6	5	0	8	8	0	2	2	0	3	3	0	3	3	0	2	2	0
presto bovenwijks	Ouderen	24-uurstoezicht	7	12	5	7	14	6	2	4	1	3	5	2	3	4	2	2	4	2
		zorg in directe omgeving	10	15	5	10	18	8	3	5	2	4	7	3	3	6	2	3	5	3
	overige doelgroepen	24-uurstoezicht	2	2	0	2	3	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0
		zorg in directe omgeving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
presto in de wijk	Ouderen	24-uurstoezicht	10	17	7	10	19	9	3	5	2	4	7	3	4	6	2	2	5	3
		zorg in directe omgeving	26	41	15	27	51	23	9	15	6	11	18	7	9	16	6	7	14	7
	overige doelgroepen	24-uurstoezicht	5	5	0	7	8	0	2	2	0	2	2	0	3	3	0	2	2	0
		zorg in directe omgeving	6	5	0	8	8	0	2	2	0	3	3	0	3	3	0	2	2	0
Woningkenmerken																				
		Rolstoelgeschikt	40	53	13	45	68	23	15	19	4	17	23	6	16	21	5	11	19	7
		Aanpasbaar	180	238	58	204	308	104	69	87	19	79	105	26	71	94	22	51	85	34
		Nultrede	233	292	59	276	383	107	90	112	22	103	130	27	95	122	27	71	103	32

tabel 6 Behoeftte aan wonen met zorg in 2006 en 2020 naar kern trend

			Arkel			Giessenburg			Hoogblokland			Hoornaar			Noordeloos			Schelluinen		
			2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020	2006	2020	2006-2020
totaal	ouderen	24-uurstoezicht	17	21	4	17	23	6	6	7	1	7	8	0	6	7	1	4	7	3
		zorg in directe omgeving	36	43	8	37	54	17	12	18	5	15	18	3	13	17	4	10	16	6
	overige doelgroepen	24-uurstoezicht	7	7	0	10	11	1	3	4	1	3	3	0	4	4	0	2	2	0
		zorg in directe omgeving	6	5	0	8	9	1	2	3	1	3	2	0	3	3	0	2	2	0
adante bovenwijks	ouderen	24-uurstoezicht	12	15	3	13	17	4	4	6	1	5	6	0	5	5	1	3	5	2
		zorg in directe omgeving	14	17	3	15	22	7	5	7	2	6	7	1	5	7	2	4	6	2
	overige doelgroepen	24-uurstoezicht	5	5	0	7	8	1	2	3	1	2	2	0	3	3	0	2	2	0
		zorg in directe omgeving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
adante in de wijk	ouderen	24-uurstoezicht	4	5	1	4	6	1	1	2	0	2	2	0	2	2	0	1	2	1
		zorg in directe omgeving	22	26	5	22	32	10	7	11	3	9	11	2	8	10	3	6	9	4
	overige doelgroepen	24-uurstoezicht	2	2	0	2	3	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0
		zorg in directe omgeving	6	5	0	8	9	1	2	3	1	3	2	0	3	3	0	2	2	0
presto bovenwijks	ouderen	24-uurstoezicht	7	9	2	7	10	2	2	3	1	3	3	0	3	3	0	2	3	1
		zorg in directe omgeving	10	12	2	10	14	4	3	5	1	4	5	1	3	5	1	3	4	2
	overige doelgroepen	24-uurstoezicht	2	2	0	2	3	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0
		zorg in directe omgeving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
presto in de wijk	ouderen	24-uurstoezicht	10	12	2	10	13	3	3	4	1	4	4	0	4	4	1	2	4	2
		zorg in directe omgeving	26	32	6	27	40	12	9	13	4	11	13	2	9	13	3	7	12	5
	overige doelgroepen	24-uurstoezicht	5	5	0	7	8	1	2	3	1	2	2	0	3	3	0	2	2	0
		zorg in directe omgeving	6	5	0	8	9	1	2	3	1	3	2	0	3	3	0	2	2	0
woningkenmerken	rolstoelgeschikt		40	43	3	45	59	14	15	18	3	17	18	1	16	18	2	11	16	5
	aanpasbaar		180	195	15	204	266	62	69	83	14	79	83	4	71	80	9	51	71	21
	nultrede		233	251	17	276	352	76	90	112	23	103	108	5	95	109	14	71	91	20

6

Van behoefte naar aanbod

6.1 Verantwoording

- 1 Keuze voor demografische variant waarbij ouderen in de eigen woonkern blijven wonen en er zo min mogelijk zorgmigranten zijn (volgens tabel 5).
- 2 De zes woonkernen worden voor de behoefte-ramingen in drie koppels samengenomen als verzorgingsgebied voor de drie beoogde woonzorgcomplexen. Dat wil nog niet zeggen dat mensen die daar wonen alleen voor dat complex kunnen kiezen; Uit tabel 5 nemen we Arkel samen met Hoogblokland, Giessenburg met Schelluinen en Hoornaar met Noordeloos.
- 3 De uitwerking van de behoefte-raming in 'in de wijk' tegenover 'bovenwijken' moet gelezen worden als wonen met zorg binnen de gemeente Giessenlanden versus wonen met zorg buiten de gemeente Giessenlanden. Uit tabel 5 nemen we alleen de uitkomsten 'in de wijk' omdat alleen die behoefte in Giessenlanden kan worden bediend.
- 4 De snelle en minder snelle extramuralisering is de achtergrond voor de beschreven lage en hoge varianten. We houden het presto-scenario aan omdat dat de behoefte aangeeft die in beginsel binnen Giessenlanden zou kunnen worden vervuld. Er is trouwens geen afbouw van intramurale capaciteit in Giessenlanden mogelijk omdat er niets is. We nemen uit tabel 5 de presto-variant.

6.2 Beschermd wonen voor ouderen (PG en Somatiek)

Tabel 7 De behoefte aan beschermd wonen voor ouderen en het deel dat binnen Giessenlanden kan worden gehuisvest in twee varianten

	Bruto 2020	Netto 2020 Presto
Arkel en Hoogblokland		
Beschermd Wonen	37	22
Giessenburg en Schelluinen		
Beschermd Wonen	42	24
Hoornaar en Noordeloos		
Beschermd Wonen	22	13

Een ruimtelijk sterk gedeconcentreerd aanbod betekent meer plaatsen in Giessenlanden zelf (presto) dan de situatie waarbij de intramurale capaciteit minder snel wordt afgebroken (andante). Dit zijn echter slechts rekenoefeningen op basis van landelijke trends. De verdeling van het regionale aanbod hangt sterk af van wat aanbieders ter plekke willen en kunnen. In beginsel is het mogelijk om maximaal 60% van de brutobehoeftte aan beschermd wonen in een wijkgericht aanbod binnen de gemeente te realiseren. Dat komt neer op een totaal van 59 wooneenheden in Giessenlanden voor beschermd wonen voor ouderen in 2020. Deze behoefte aan plaatsen voor beschermd wonen voor ouderen gaat gelijk op met de groei van het aantal 75-plussers.² Terugrekenend naar 2006 is er in dat jaar een behoefte aan een wijkgericht aanbod voor beschermd wonen van 43 wooneenheden in Giessenlanden.

voetnoot

² Er zijn in 2006 768 75-plussers in Giessenlanden en circa 100 Giessenlanders in intramuraal verblijf buiten de gemeente: totaal 868. Dit aantal is 73% van de omvang van deze groep ouderen in 2020, die op 1190 personen wordt geschat. Op deze wijze kunnen we corrigeren voor de te lage ramingen in 2006 omdat de groep 75-plussers door zorgmigratie is uitgedund.

6.3 Beschermd wonen voor overige doelgroepen (VG en GGZ)

Tabel 8 De behoefte aan beschermd wonen voor andere doelgroepen en het deel dat binnen Giessenlanden kan worden gehuisvest in twee varianten

	Bruto 2020	Netto 2020 Presto
Arkel en Hoogblokland		
Beschermd Wonen	10	7
Giessenburg en Schelluinen		
Beschermd Wonen	12	10
Hoornaar en Noordeloos		
Beschermd Wonen	7	5

De ramingen voor de overige doelgroepen richten zich op mensen met psychiatrische aandoeningen en/of verstandelijke en lichamelijke beperkingen. De hoofdmoot van deze behoefte aan beschermd wonen is afkomstig van mensen met verstandelijke beperkingen.³ Dit zijn geen leeftijdsgerelateerde beperkingen en de kengetallen zijn per 1000 inwoners bepaald. Voor 2006 en 2020 komen de aantallen dan ongeveer hetzelfde uit want de omvang van de bevolking neemt niet sterk toe of af. Deze aantallen naar woonkern zijn erg klein en kunnen ook sterk fluctueren. Het gaat in totaal om woonvormen voor ongeveer 20 mensen. Net als voor beschermd wonen voor ouderen is de regionale verdeling van de zorgcapaciteit sterk afhankelijk van wat de aanbieders kunnen en willen. Voor de plaatsing van mensen met verstandelijke beperkingen heeft ASVZ geopteerd voor 18 wooneenheden in een te bouwen complex. Het is een aanbod voor de eigen bewoners uit de instelling. De vraag vanuit Giessenlanden is divers naar leeftijd en typen beperkingen (van autisme tot het syndroom van Down). Het te realiseren aanbod zal op den duur meer mensen uit de gemeente kunnen gaan huisvesten.

voetnoot

³ De rekenregel is dat per 1000 inwoners er 7 mensen zijn met verstandelijke beperkingen. Dat zouden er voor Giessenlanden ongeveer 100 zijn waarvan een beperkt deel een beschermde woonomgeving nodig heeft.

6.4 Verzorgd wonen voor ouderen

Tabel 9 De behoefte aan verzorgd wonen voor ouderen en het deel dat binnen Giessenlanden kan worden gehuisvest in twee varianten

	Bruto 2020	Netto 2020 Presto
Arkel en Hoogblokland		
Verzorgd wonen	76	56
Giessenburg en Schelluinen		
Verzorgd wonen	89	65
Hoornaar en Noordeloos		
Verzorgd wonen	46	34

Ook bij verzorgd wonen is er een klein deel dat niet binnen de eigen gemeente kan worden gehuisvest. Voor 2020 zijn er in Giessenlanden in totaal 155 arrangementen van wonen met zorg op afroep nodig. Net als bij beschermd wonen komt de behoefte aan deze arrangementen voor het grootste deel voor onder 75-plussers. De nettobehoefte in 2006 komt neer op 114 woonvormen (73% van de omvang in 2020). Verzorgd wonen is een koppeling van geschikte huisvesting met de beschikbaarheid van zorg op afroep. Dat kan, maar hoeft niet door nieuwbouw van woningen te worden gerealiseerd.

6.5 Verzorgd wonen voor andere doelgroepen (GGZ en VG)

Tabel 10 De behoefte aan verzorgd wonen voor andere doelgroepen en het deel dat binnen Giessenlanden kan worden gehuisvest in twee varianten

	Bruto 2020	Netto 2020 Presto
Arkel en Hoogblokland		
Verzorgd wonen	7	7
Giessenburg en Schelluinen		
Verzorgd wonen	10	10
Hoornaar en Noordeloos		
Verzorgd wonen	6	6

De andere cliëntgroepen met alleen zorg op afroep kunnen in beginsel alle in de gemeente blijven wonen. Er is ook geen onderscheid naar de verschillende scenario's en geen noodzaak tot opname elders. Wel is noodzakelijke voorwaarde dat er een infrastructuur is om de benodigde zorg op afroep in Giessenlanden te leveren.

6.6 Geschikte reguliere woningen

Er is op landelijk niveau een ambitieniveau opgesteld voor de gewenste kwaliteit van de reguliere woningvoorraad waardoor mensen zo lang mogelijk in de eigen omgeving kunnen blijven wonen. De onderscheiden woningcategorïeën zijn levensloopbestendige woningen en nultredenwoningen. De levensloopbestendige woningen zijn door afmeting en uitrusting ook geschikt voor ouderen in de derde en vierde levensfase. Deze groep woningen specificeren we in rolstoelgeschikte woningen en woningen die rolstoelgeschikt te maken zijn (aanpasbaar). Verder is er de nultredenwoning die gekenmerkt wordt door het feit dat de woning zonder trappen van buiten te bereiken is en dat de primaire ruimtes (de keuken, het sanitair, de woonkamer en minimaal één slaapkamer) zich op dezelfde woonlaag bevinden. Wanneer we dit ambitieniveau voor 2006 en 2015 voor Giessenlanden aanhouden levert dat de volgende cijfers op.

Tabel 11

	2006	2020
1) Rolstoelgeschikt	144	203
2) Aanpasbaar	654	917
3) Nultredenwoningen	868	1142

We hebben deze cijfers in tabel 5 ook nog opgesplitst naar de verschillende kernen. Dat lijkt allemaal wat veel van het goede. Het is zo wel duidelijk dat de woningvoorraad als geheel en in de afzonderlijke kernen niet beantwoordt aan dit ambitieniveau en dat zal ook in 2020 zeker niet het geval zijn. Er zijn anno 2006 ongeveer 180 ouderenwoningen en 99 meergezinswoningen in Giessenlanden en zelfs die voldoen niet aan de huidige kwaliteitseisen.⁴ Maar de kwaliteit van de woningvoorraad leidt overigens nauwelijks tot vertrek naar geschikte woningen elders. In de periode van 1995 tot 2006 zijn 360 55-plussers uit Giessenlanden vertrokken van wie 290 naar een verzorgings- of verpleeghuis. Er zijn relatief veel koopwoningen (circa 75% van de 5300) en de bestaande woningen zijn ondanks treden en drempels kennelijk geen reden om te verkassen. De noodzaak wordt echter sterker naarmate ouderen ook behoefte aan zorg krijgen.

6.7 De opgave

Wonen met zorg voor ouderen

De opzet is wonen met zorg te bieden zodat mensen niet meer uit de gemeente hoeven te vertrekken wanneer ze langdurige zorg nodig hebben. De benodigde woonvormen voor beschermd wonen voor ouderen zullen in ieder geval door nieuwbouw moeten worden gerealiseerd omdat ze binnen complexen en veelal in clusters worden gerealiseerd:

voetnoot

⁴ *Op weg naar een levensloopbestendig Giessenlanden in 2015*, augustus 2005.

- 1) Van 43 woonvormen voor beschermd wonen in 2006 oplopend tot 59 woonvormen in 2020 (30 standaardwoningen).

Wat betreft verzorgd wonen is er een behoefte van 114 in 2006 naar 155 woonvormen in 2020. De woningen kunnen ook verspreid in de kernen staan en het hoeft ook niet altijd om nieuwbouw te gaan. Toch is er onder deze groep zorgvragers een deel dat wel samen met anderen in woningen geschikt voor zorgverlening wil wonen ook om sociale redenen. We gaan er van uit dat onder de huidige groep zorgmigranten circa 30 tot deze categorie behoort⁵ en op basis van de toename van de zorgvraag zullen dat er in 2020 circa 40 zijn. Voor de bouw van de complexen maakt de precieze omvang niet uit omdat we ervan uitgaan dat alle woningen in beginsel geschikt zijn voor deze doelgroep.

- 2) Van 30 woningen voor verzorgd wonen in 2006 oplopend tot 40 woningen in 2020.

Geschikt wonen voor ouderen

Beschermden woonvormen stellen we om reden van flexibilisering gelijk aan een halve standaardwoning. Het oppervlaktebeslag van een zorgeenheid bij beschermd wonen bedraagt circa 50 % van een 3-kamer appartement (50 % van 80 m²). In het bouwconcept zal dan ook het principe van flexibel bouwen worden opgenomen. Dit impliceert dat twee zorgeenheden weer samengevoegd kunnen worden tot een 3-kamer appartement c.q. dat een 3-kamer appartement gesplitst kan worden in twee zorgeenheden Het aanbod voor beschermd wonen kan dan krimpen en groeien in de complexen.

Verzorgd wonen betekent een gewone woning in het complex met een aanspraak voor zorg op afroep. De reden om bij verzorgd wonen uit te gaan van een reguliere woning is dat mensen ook zonder te verhuizen van gewoon wonen tot verzorgd wonen kunnen overgaan. Dat houdt overigens in dat alle woningen in een complex een vergelijkbare 'levensloopbestendige' kwaliteit zullen moeten hebben.

Het streefcijfer voor wonen met zorg voor 2020 (59 woonvormen voor beschermd wonen en 40 woningen verzorgd wonen) staat dan gelijk aan 70 standaardwoningen plus het gewenste aanbod van beschermd wonen voor ASVZ dat vertaald kan worden in 9 woningen. Totaal 79 woningen.

De opgave bestaat echter niet alleen uit wonen met zorg maar ook uit woningen die geschikt zijn voor mensen die behoefte hebben aan een meer geschikte woning waar zij zich beter kunnen redden of die het een geruststellend gevoel vinden om in een complex te wonen waar zorg zonnodig beschikbaar is. De kengetallen van het kenniscentrum zijn voor de uitwerking in een concreet aanbod niet goed toepasbaar. Ouderen blijken bijvoorbeeld maar in zeer beperkte mate te vertrekken naar geschikte woningen buiten de gemeente. Hoe kunnen we dan een realistische

voetnoot

⁵ Als alternatief voor de zorgmigratie hebben we ongeveer 70 tot 80 plaatsen nodig. Daarnaast blijft er een groep van 20 tot 30 die niet op het niveau van de woonkernen kan worden opgevangen. Zie ook de opgave in Giessenlanden 2015.

schatting maken van het benodigde reguliere aanbod in de drie complexen? De orde van grootte van de effectieve vraag kunnen we afmeten aan:

- Er zullen in ieder geval meer woningen in de complexen zijn voor ouderen die geen zorg nodig hebben om een vitale mix in de complexen te bereiken.
- Een deel van de opgave bestaat uit de vervanging van de bestaande voorraad ouderenwoningen. Deze kwalitatieve transformatie van de Peperhof betreft 46 woningen aangevuld met 12 eenheden beschermd wonen (PG); de resterende voorraad ouderenwoningen is eveneens aan vervanging toe (134 woningen).
- De behoefte aan rolstoelgeschikte woningen in Giessenlanden neemt toe van 144 in 2006 naar 203 in 2020. Het beschikbare aanbod in aanbouw is De Peperhof met 46 op te leveren nieuwbouwwoningen in Arkel. Er blijft een actuele behoefte van 98 woningen in 2007 oplopend tot 157 in 2006.
- De plannen van de gemeente Giessenlanden gaan uit van de nieuwbouw van 213 ouderenwoningen.
- Een referentieproject als De Lange Wei één van de twee verzorgingshuizen in Haddinxveld-Giessendam (17.000 inwoners) telt 76 reguliere woningen (huur én koop) in combinatie met 58 plaatsen intramuraal; 't Waellant in Nieuw Lekkerland (9700 inwoners) is een complex van 47 huurwoningen met beschermd wonen voor 25 cliënten (PG).

Het verdient aanbeveling de lat hoog te leggen wat betreft de kwaliteit van de woningen. Rolstoelgeschikt is een eis die voor alle seniorenwoningen moet gelden. Voor de gemeente is een geschikt aanbod ook kosteneffectief omdat er anders woningaanpassingen in het verschiets liggen (WMO). We kiezen er daarom voor een woningaanbod dat tegemoetkomt aan de behoefte in 2020 van 203 rolstoelgeschikte woningen. Dat is niet uit de lucht gegrepen want de gemeentelijke planvorming voor de nieuwbouw van ouderenwoningen is met 213 woningen vrijwel gelijk in aantal, al zijn die plannen wellicht over meer locaties verspreid. De rolstoelgeschiktheid van de woning is een kwaliteitscriterium dat niet inhoudt dat deze woningen ook alleen aan rolstoel- of rollatorgebruikers hoeven te worden toegewezen of verkocht.

3) Van 144 rolstoelgeschikte woningen in 2006 oplopend tot 203 rolstoelgeschikte woningen in 2020, waaronder respectievelijk 30 tot 40 als aanbod in verzorgd wonen.

De behoefte aan wonen met zorg gaat geleidelijk. Over een heel jaar genomen verhuizen er gemiddeld twee tot drie mensen per maand voor zorg met verblijf naar de buurgemeenten. Daarnaast hebben we bij de programmering de horizon op 2020 gesteld. Voor de potentiële zorgmigranten en voor mensen met beperkingen moet er een geschikt aanbod in die periode worden geboden. Het kan echter niet zo zijn dat de complexen in 2007 of 2008 al zijn uitgerust voor de behoefte van 13 jaar later. De drie complexen moeten in de komende jaren aan de toenemende zorgvraag kunnen worden aangepast.

We nemen het jaar 2020 als uitgangspunt om het volume van de drie complexen vast te stellen. We tellen 203 woningen voor gewoon en verzorgd wonen en voor beschermd wonen tellen we de woonvormen voor ouderen en voor verstandelijke gehandicapten als een halve standaardwoning ($59/2+18/2$). De som is 242 woningen en dat geeft de volgende ontwikkeling van 2006 naar 2020 als de complexen al in 2006 aan de berekende behoefte zouden hebben voldaan.

Tabel 12

	Verzorgd en rolstoelgeschikt	Beschermd woonvormen	Gewoon en rolstoelgeschikt
2006	30	43+18:	182
2020	40	59+18:	163

Met deze theoretische exercitie hebben we een aanbod gerealiseerd om te beantwoorden aan de effectieve vraag naar wonen met zorg binnen en buiten de drie complexen voor de gemeente Giessenlanden. Daarnaast is er voldoende toekomstwaarde van de complexen gerealiseerd door er de totale behoefte aan rolstoelgeschikte woningen tot 2020 er in onder te brengen. Er is naast de theorie ook een praktijk van ruimte, van geld en van zorglogistiek en al in uitvoering zijnde programma's. Deze realiteiten spelen al wanneer we het programma concreet naar de drie gewenste locaties willen verdelen.

6.8 De aantallen per complex

Het te realiseren aanbod moet voldoende zijn om aan de vraag binnen de kernen te voldoen. We verdelen de behoefte als volgt over de drie locaties. We weten dat in de kernen Hoornaar en Noordeloos onvoldoende vraag is voor eigen verpleegvoorzieningen in de vorm van beschermd wonen. Dat maakt het ook moeilijk om zorg op afroep voor de beide kernen te regelen en te leveren. De mogelijke oplossing is de plaatsing van de 18 woonvormen voor verstandelijke gehandicapten bij complex Hoornaar waarmee er tegelijkertijd voldoende capaciteit is om 24-uurs beschikbare zorg op afroep in beide kernen te leveren.

Het centrum Hoornaar krijgt dan beschermd wonen voor VG (18 plaatsen). Voor de andere aanbods vormen vullen we de eigen behoefte in voor de betreffende kernen: verzorgd en beschermd voor ouderen en rolstoelgeschikt.

Tabel 13 De verdeling van de vraag naar wonen met zorg en geschikte woningen over de drie complexen

		Centrum Hoornaar	Centrum Giessenburg	Centrum Arkel
Beschermd Wonen	2006	18 +10	17	16
	2020	18+13	24	22
Verzorgd In complex	2006	6	13	11
	2020	8	17	15
Gewoon geschikt	2006	38	79	64
	2020	34	71	57

In equivalenten standaardwoningen bestaat het Centrum Hoornaar dan uit 58 woningen, Giessenburg uit 100 woningen en Arkel heeft een centrum van 83 woningen (we tellen beschermd wonen voor een halve standaardwoning). Alle drie complexen bieden een aanbod voor zorg op afroep in het eigen complex, maar ook voor alle andere ouderen die deze zorg nodig hebben in de betreffende kernen. Arkel en Giessenburg bieden in dit toekomstbeeld een aanbod van beschermd wonen voor zowel PG als somatiek. Een specialisatie van PG in Arkel en somatiek in Giessenburg zou wellicht om exploitatietechnische redenen voor de hand liggen. Maar als ouderen uit Giessenburg dan naar Arkel moeten en vice versa, dan schiet de vernieuwing van de zorginfrastructuur haar doel voorbij.

Kleinere aantallen

Het laagste schaalniveau kan een complex zijn van ongeveer 30 intramurale plaatsen, dat ook dient als uitvalsbasis voor de extramuraal zorg met zo'n 60 adressen, wat een kostenverhouding oplevert van fifty-fifty. Zo'n initiatief strekt zich dan uit tot alle vormen van zorg (AWBZ-breed) en de ondergrens ligt ongeveer bij een bevolkingsomvang van 5000 bewoners. De eventuele groei van de zorg kan dan extramuraal worden opgevangen. Bij de uitwerking van deze kleinschalige initiatieven ligt het voor de hand om een koppeling te leggen met de eerstelijnszorg om voldoende massa te krijgen voor de benodigde infrastructuur. In de uitwerking krijgt het complex dan de vorm van een multifunctioneel voorzieningencentrum voor een dorp of een wijk.⁶

Gelet op de toenemende vraag naar wonen met zorg, maar ook gelet op de bestaande woningvraag is het zaak niet al te voorzichtig zijn in het woningprogramma. Daarmee worden de problemen alleen maar naar de toekomst verschoven.

voetnoot

⁶ Emmen op termijn: kansen voor zorg, RIGO 2006.

